vyskupystės Johano II Bretkovo 1473–1485 m. šilingas be datos ir Žygimanto Senojo 1515 m. Lietuvos pusgrašis), geležinio apkalo fragmentai, peilis ir karolis-kabutis.

Dalis mirusiųjų buvo laidota iš lentų sukaltuose karstuose, dalis be jų (?). Visų mirusiųjų kūnai orientuoti į V–ŠV (264°). Nors rasta įvairių įkapių, didžiausią jų dalį sudarė monetos. Penkiuose kapuose rastos 27 XV a. pabaigos (Johano II Bretkovo 1473–1485 m. šilingas)–XVII a. pirmojo ketvirčio (Zigmanto III Vazos) monetos. Taigi galima gana tiksliai datuoti visus 5 ištirtus kapus. Kapai Nr. 1 ir 2 skirtini XVII a. pirmajam ketvirčiui, o kiti trys kapai – XVI a. pirmajam ketvirčiui. Kadangi šių dviejų chronologinių grupių kapai rasti skirtingose perkasose, galima teigti, kad ankstyvesnieji kapai koncentruojasi R, o vėlesnieji – kapinyno V dalyje.

**Audrius Astrauskas**

**Excavation of Ramoniškės cemetry, 1997**

In 1997 in the trench area of 32 m² VU surveyed a disturbed grave in Ramoniškiai (Šakiai district). The findings included 5 primary burials with coins from late 15th–early 17th centuries as well as an axe, knives and other artifacts.

## Zenonas Baubonis, Bronius Dakanis

## Krūminių kapinyno žvalgomieji tyrinėjimai 1997 metais

Krūminių senkapių yra 1 km į Š nuo Krūminių piliakalnio, vadinamo Norkūno pilimi, 200 m į R–PR nuo kaimo kapinių, 200 m į V nuo Versekos kairiojo kranto, buvusių mechanikos dirbtuvių teritorijoje. 1969 m. senkapių kalvelėje, mašinų plovimo aikštelės statybos vietoje, LII (vad. R. Kulikauskienė) ištyrė 130 m² plotą ir 0,3–1,1 m gylyje aptiko 28 XV–XVI a. kapus su įkapėmis (kalaviju, kirviais, peiliais, sagtimis ir kt.) bei XVII a. kapus be įkapių (žr. *AETL 1968 ir 1969 metais,* V., 1970, p. 99–102). Po tyrinėjimų ant senkapių kolūkis pastatė mūrinius garažus, kurių

Š gale šiuo metu įrengta lentpjūvė. Kadangi numatyta privatizuoti lentpjūvės sklypą ir plėsti gamybą, reikėjo nustatyti, kiek senkapiai išlikę, ir patikslinti jų teritoriją. KPC ištirtos keturios buvusių garažų vietos, kurių bendras plotas 23 m$^2$.

9 m į P–PV nuo lentpjūvės, rąstų iškrovimo ir sandėliavimo vietoje, vos 10–22 cm gylyje, po lentpjūvės atliekų ir žemės sluoksniu, aptiktas kapas Nr. 29. Mirusysis palaidotas galva į V (282°), sudėtomis ant juosmens rankomis. Žastikaulio vidurinės dalies išorinė pusė nuo sunykusio spalvotojo metalo dirbinio buvo pažaliavusi. Griaučiai 1,5 m ilgio, labai suirę. Žemės paviršiuje buvusi kaukolė sulaužyta. Maždaug už 5 cm į R nuo šio kapo yra kito kapo duobės galas. Be to, išsiaiškinta, kad tiesiant vandentiekį iš dirbtuvių-garažų į naujuosius garažus (pastatytus ant senkapių, maždaug už 15 m į P nuo ištirto kapo ir tiek pat į V–PV nuo naujųjų garažų) buvęs atkastas kapas su peiliu ir kitomis įkapėmis.

1 m$^2$ ploto šurfas tirtas į Š nuo lentpjūvės galo. Po 20 cm storio kiemo danga esančiame smėlingame (matyt, statant garažus užstumtame nuo senkapių kalvelės viršaus) sluoksnyje ir giliau buvusiame žemės paviršiuje – juodame armenyje (iki 50 cm gylio) bei smėlyje po juo rastos 36 titnago nuoskalos (1 su retušu, kelios patinuotos) ir skeltės vidurinė dalis. Skeltės viršutinė dalis dar aptikta už 7 m į V nuo lentpjūvės, maždaug 1 m gylyje, daubos, juosusios kapinyną iš V, užartame sluoksnyje. Dar po 1 patinuotą nuoskalą rasta tamsesnio smėlio su smulkiais pavieniais angliukais dėmėse, kurios aptiktos 15 m į R–PR nuo garažų. Dėmės, nutolusios viena nuo kitos per 25 cm, po 23 cm arimo-kiemo sluoksniu buvo 50–60 cm skersmens ir ėjo į gylį 22 ir 47 cm, skerspjūvyje įgaudamos pusrutulio ir suploto pusrutulio pavidalą.

Tyrinėjimų metu nustatyta, kad Krūminių senkapiai, nors ir labai suardyti savavališkų statybų ir kitos ūkinės veiklos, dar išlikę. Jie įrengti akmens amžiaus gyvenvietėje. Senkapių teritorija į V, PV ir P nuo 1969 m. tirtos vietos turi būti didesnė. Be to, 55 m į ŠV nuo lentpjūvės (toje vietoje pasodintas gluosnis) ir dar toliau, maždaug už 100 m, kasant prie sodybos rūsį aptikta žmonių kaulų.

**Zenonas Baubonis, Bronius Dakanis**

**Excavation of Krūminiai cemetery, 1997**

In 1997 on the site of Krūminiai cemetery excavated in 1969, LCCH surveyed a total area of 23 m². The excavations produced a grave with no goods from the 15th–16th centuries as well as a Stone Age settlement. Moreover, it was noted that the cemetery used to cover a greater territory than it was considered hitherto.

## Zenonas Baubonis, Bronius Dakanis

## Mačiūkių senkapių žvalgomieji tyrinėjimai 1997 metais

Mačiūkių senkapiai yra 1,65 km į V–PV nuo Pūčkorių piliakalnio, vadinamo Pile, 950 m į P–PV nuo Pūčkorių–Mikytų kelio ir 450 m į ŠV nuo Mačiūkių kaimo kapinių. Tai 48 m aukščio, 60 m Š–P kryptimi ilgio ir 38 m pločio kalva. J. Mickevičiaus duomenimis, čia 1877 m., kasant bulvėms rūsius, rasta žalvarinių papuošalų ir žmonių kaulų. Vėliau bulviarūsių kalvoje nebekasta, ten stovėję keli kryžiai. 1897 m. ant kalvos augančius krūmus išrovė, kalvą suarė. Dabar kalva apleista.

Senkapių kalva žemėja P kryptimi. Jos PV dalyje yra iki 0,5 m gylio nukasimo žymių. Aikštelės Š dalyje, 7,7 m į Š–ŠR nuo neseniai pastatyto kryželio, KPC ištirtas 24 m² plotas ir aptikti 2 labai (matyt, ariant) suardyti kapai.

K a p a s Nr. 1. 23 cm gylyje, kietame rudame molyje, galva į V buvo palaidotas vaikas. Kadangi kaulai labai suardyti (kaukolės dalys nustumtos 45–55 cm į P ir PV), sunykę (nelikę blauzdikaulių ir dilbio kaulų) ir deformuoti (palaidotas iškart ant 30x60 cm dydžio akmens, gulinčio po krūtinės–juosmens sritimi), mirusiojo lyties, ūgio ir rankų padėties neįmanoma nustatyti. Tik iš laisvos, nesuspaustos žastikaulių ir blauzdikaulių padėties galima spėti, kad laidota ne karste. Išlikusių griaučių ilgis nuo kaukolės liekanų iki blauzdikaulių galų – 1,05 m. Krūtinės–juosmens srityje ant griaučių (išskyrus žiedą Nr. 2, buvusį 5 cm aukščiau) rasti 4 dideli juostiniai žiedai: 3 sujungti kniedutėmis ir 1 išplatinta dantytais kraštais viršutine dalimi su įmuštomis „akutėmis" – 5 centre ir po 7 iš